

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 1**

1-) Bu bölümde ele alınan temel iddia nedir? (16 kelime)

Tabiatın tek başına yapıcı

2-) Bu sanat ve yaratma, ilahî kudrete verilmezse tabiat için nasıl bir sonuç ortaya çıkar? (22 kelime)

Tabiata ya her şeyin içinde

3-) Güneş ve yansımaları örneği hangi fikri açıklamak için kullanılmaktadır? (26 kelime)

Çok sayıdaki görüntünün tek bir kaynağa

4-) Metne göre her canlıda tabiat adına bağımsız bir güç kabul etmek niçin aşırıdır? (21 kelime)

Çünkü bu, her canlıya sınırsız

5-) Buradaki eleştiride “tabiat” hangi yönleriyle yetersiz görülmektedir? (16 kelime)

Şuursuz, işitmeyen, görmeyen ve

6-) Metinde “en bâtl ve hurafe” olarak görülen anlayış hangisidir? (9 kelime)

Kâinattaki sanat

7-) Bölümün ana mesajını kısa şekilde ifade ediniz. (20 kelime)

Düzenli ve hikmetli yaratılışı tabiata

8-) Bu parçaya göre doğru isnat ile yanlış isnat arasındaki temel fark nedir? (16 kelime)

Doğru isnat, eserleri tek

9-) Bu bölümün verdiği en temel düşünce nedir? (13 kelime)

Varlıklardaki düzenli ve

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 2**

1-) “Tabiat gerektiriyor, tabiat yapıyor” anlayışına karşı metnin genel tavrı nasıldır? (11 kelime)  
Bu anlayış

2-) İlk örnekte özellikle hangi alan dikkate alınmaktadır? (12 kelime)  
Varlıklarda, özellikle de

3-) Metne göre şuurlu ve maksatlı görünen işler şuursuz bir sebebe verilirse hangi tür bir çelişki doğar? (18 kelime)  
Bilinçsiz bir şeye bilinçli

4-) Güneş benzetmesinde asıl vurgu sayının çokluğu mu, kaynağın birliği mi? Neden? (13 kelime)  
Kaynağın birliği öne

5-) Yansımaları gerçek ve bağımsız güneşler saymak niçin makul görülmemektedir? (17 kelime)  
Çünkü küçük yerlerde güneş

6-) Bu benzetmeden hareketle her varlıkta tabiatı etkili ve bağımsız saymanın bedeli nedir? (19 kelime)  
Her varlığın içinde çok

7-) Metinde “özellikle canlılar” ifadesinin öne çıkarılması neyi düşündürür? (17 kelime)  
Canlılardaki düzen, uyum ve

8-) Tabiatı yaratıcı sayan kişinin durumu metinde nasıl değerlendirilmektedir? (16 kelime)  
Şuursuz bir şeye ilahî

9-) Parçada geçen sert eleştiri, sadece duygusal bir çıkış mıdır, yoksa aklî bir zemine mi dayanır? (16 kelime)  
Aklî bir zemine dayanır;

### **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 3**

1-) “Üçüncü kelime” başlığı altında hangi görüş tartışılmaktadır? (9 kelime)  
Varlıkların oluşumunu

2-) Metin, sanat ve icadı hangi iki seçenek üzerinden karşılaştırmaktadır? (18 kelime)  
Bir yanda ezeli ve

3-) Tabiata isnat edilince neden “manevî makine” ve “matbaa” benzeri ifadeler kullanılmıştır? (18 kelime)  
Çünkü tabiatın bilinçsiz haliyle

4-) Metne göre tek kaynağa bağlamak mı, çok sayıda bağımsız sebep kabul etmek mi daha akla yakındır? (6 kelime)  
Tek

5-) Güneş örneğindeki küçük parlak yüzeyler neyi temsil eder? (8 kelime)  
Varlıklardaki ilahî

6-) Güneş örneğinde gökteki tek güneş neye karşılık gelir? (10 kelime)  
Her şeyi

7-) Her bir canlıda sınırsız güç ve bilgi taşıyan bir tabiat kabul etmek neden eleştirilmektedir? (12 kelime)  
Çünkü bu, aslında

8-) Metne göre bir eserin mahiyeti, faili hakkında nasıl ipucu verir? (13 kelime)  
Eser hikmetli ve

9-) Bu parçada tevhid düşüncesi dolaylı olarak nasıl savunulmaktadır? (16 kelime)  
Eserdeki birlik, düzen ve

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 4**

1-) Parçada “tabiat yapıyor” sözünün niçin yeterli bir açıklama olmadığı savunulmaktadır? (14 kelime)  
Çünkü görülen eserler

2-) İlk muhalde kurulan akıl yürütmenin başlangıç noktası nedir? (14 kelime)  
Eşyada ve özellikle

3-) Bu sanat ilahî kudretten koparılınca tabiat hakkında hangi iki aşırı varsayımdan biri zorunlu hale gelir? (19 kelime)  
Ya her şeyde sayısız

4-) Güneş misali neden özellikle uygun bir örnek sayılabilir? (20 kelime)  
Çünkü tek bir kaynağın pek

5-) Metindeki benzetmede yansımanın kaynağı unutulursa ne olur? (13 kelime)  
O zaman küçücük

6-) Aynı mantık canlılara uygulandığında nasıl bir tablo çıkar? (13 kelime)  
Her canlıda neredeyse

7-) “Kör, sağır, düşüncesiz” nitelemeleri neyi vurgulamak için kullanılmıştır? (12 kelime)  
Tabiatın bilinçli tercih

8-) Parçanın sonucunu bir cümleyle özetleyiniz. (12 kelime)  
Tabiatı yaratıcı saymak,

9-) Bu bölümden çıkarılacak aklî sonuç nedir? (17 kelime)  
Bilgili ve hikmetli işler,

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 5**

1-) Bu parçada tabiat anlayışına karşı ileri sürülen ilk örnek neyi hedef alır? (11 kelime)

Tabiatın yaratıcı

2-) Metinde sanat ve icadın “basîrane” ve “hakîmane” oluşu ne anlama gelir? (11 kelime)

Yapılan işlerin

3-) Böyle bir niteliği olan eserleri tabiata vermek neden problemli görülür? (11 kelime)

Çünkü bilinçli

4-) Güneş örneğinde, tek bir kaynağın birçok yerde görünmesi nasıl değerlendirilir? (13 kelime)

Bu durum tabî

5-) Her cam parçasında bağımsız güneş kabul etmekle her canlıda bağımsız yaratıcı güç kabul etmek arasında nasıl bir benzerlik vardır? (14 kelime)

İkisinde de tek

6-) Parçada “âdeta bir ilahı içinde kabul etmek” sözü neyi anlatır? (15 kelime)

Tabiata yaratıcı rolü

7-) Metne göre bu anlayış neden sadece hata değil, aynı zamanda hurafe sayılmaktadır? (11 kelime)

Çünkü aklın

8-) “Tabiat” ve “kuvvet” kavramlarının birlikte anılması neyi gösterir? (13 kelime)

Sadece doğal yapıların

9-) Metindeki ana karşıtlık hangi iki anlayış arasındadır? (11 kelime)

Şuurlu yaratıcıya

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 6**

1-) Parçanın girişinde “çok muhalatı var” denmesi neyi ifade eder? (16 kelime)

Tabiatın yapıcı sebep sayılmasının

2-) İlk muhalde özellikle hangi gözlem esas alınmaktadır? (12 kelime)

Varlıkların ve canlıların

3-) Metne göre tabiata yaratma görevi verilirse tabiatın içinde ne tür imkânlar bulunduğu varsayılmak zorunda kalır? (16 kelime)

Sınırsız üretim düzenekleri ya

4-) Güneş misali, görünürde küçük olan şeylerin aslında neye bağlı olduğunu öğretir? (14 kelime)

Küçük görünen yansımaların

5-) Metin neden “özellikle her canlı” ifadesine önem verir? (14 kelime)

Çünkü canlılık, düzen

6-) Parçadaki benzetme yoluyla hangi yanlış düşünce reddedilmektedir? (12 kelime)

Çok sayıda görünen

7-) Metnin akışına göre şuursuz bir sebebe şuurlu fiil isnat etmek hangi mantık hatasını doğurur? (14 kelime)

Sebebin niteliğiyle sonucun

8-) Metindeki sert üslup, hangi düşünceyi vurgulamak için kullanılmaktadır? (19 kelime)

Tabiata yaratıcı rolü vermenin

9-) Metnin hitabından hareketle okuyucudan beklenen zihnî tavır nedir? (12 kelime)

Sebepleri mutlaklaştırmadan, görünen

## CEVAP ANAHTARI

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 1 - CEVAPLAR**

1-) Bu bölümde ele alınan temel iddia nedir?

Tabiatın tek başına yapıcı ve belirleyici güç sayılması eleştirilmekte, bunun aklen kabul edilemez sonuçlar doğurduğu gösterilmektedir.

2-) Bu sanat ve yaratma, ilahî kudrete verilmezse tabiat için nasıl bir sonuç ortaya çıkar?

Tabiata ya her şeyin içinde sayısız düzenekler bulunduğunu ya da her varlığa kâinatı yönetebilecek düzeyde güç ve bilgi yerleştirildiğini kabul etmek gerekir.

3-) Güneş ve yansımaları örneği hangi fikri açıklamak için kullanılmaktadır?

Çok sayıdaki görüntünün tek bir kaynağa bağlanmasının kolay; o kaynağı reddedip her yansımayı ayrı bir gerçek varlık saymanın ise son derece mantıksız olduğunu göstermek için kullanılmaktadır.

4-) Metne göre her canlıda tabiat adına bağımsız bir güç kabul etmek niçin aşırıdır?

Çünkü bu, her canlıya sınırsız kudret, irade, ilim ve hikmet yüklemek anlamına gelir; bu da tabiata âdeti ilahlık isnat etmeye çıkar.

5-) Buradaki eleştiride “tabiat” hangi yönleriyle yetersiz görülmektedir?

Şuursuz, işitmeyen, görmeyen ve düşünmeyen bir yapı olduğu için bilinçli ve hikmetli fiillerin gerçek faili olamaz.

6-) Metinde “en bâtl ve hurafe” olarak görülen anlayış hangisidir?

Kâinattaki sanat ve yaratmayı şuursuz tabiata mal eden anlayıştır.

7-) Bölümün ana mesajını kısa şekilde ifade ediniz.

Düzenli ve hikmetli yaratılışı tabiata vermek, akli zorlayan imkânsızlıklara yol açar; bunu ilahî kudrete vermek ise daha tutarlı bir açıklamadır.

8-) Bu parçaya göre doğru isnat ile yanlış isnat arasındaki temel fark nedir?

Doğru isnat, eserleri tek ve sonsuz kudret sahibine bağlar; yanlış isnat ise onları şuursuz tabiata dağıtır.

9-) Bu bölümün verdiği en temel düşünce nedir?

Varlıklardaki düzenli ve hikmetli yaratılış, tabiattan değil, tek ve ezeli bir yaratıcıdan kaynaklanır.



## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 2 - CEVAPLAR**

1-) “Tabiat gerektiriyor, tabiat yapıyor” anlayışına karşı metnin genel tavrı nasıldır?

Bu anlayış reddedilmekte ve onun altında birçok aklî çelişki bulunduğu belirtilmektedir.

2-) İlk örnekte özellikle hangi alan dikkate alınmaktadır?

Varlıklarda, özellikle de canlılarda görülen ince düzen, sanat ve yaratılış dikkate alınmaktadır.

3-) Metne göre şuurlu ve maksatlı görünen işler şuursuz bir sebebe verilirse hangi tür bir çelişki doğar?

Bilinçsiz bir şeye bilinçli işler yaptırılmış olur; bu da sebep ile sonuç arasında ciddi bir uyumsuzluk meydana getirir.

4-) Güneş benzetmesinde asıl vurgu sayının çokluğu mu, kaynağın birliği mi? Neden?

Kaynağın birliği öne çıkarılır; çünkü çok sayıdaki görüntü tek merkezden açıklanınca mesele kolaylaşır.

5-) Yansımaları gerçek ve bağımsız güneşler saymak niçin makul görülmemektedir?

Çünkü küçük yerlerde güneş özelliklerine sahip sayısız ayrı varlık kabul etmeyi gerektirir; bu da akla uygun değildir.

6-) Bu benzetmeden hareketle her varlıkta tabiatı etkili ve bağımsız saymanın bedeli nedir?

Her varlığın içinde çok büyük bir güç, irade ve bilgi taşıyan ayrı bir tabiat veya kuvvet var saymak olur.

7-) Metinde “özellikle canlılar” ifadesinin öne çıkarılması neyi düşündürür?

Canlılardaki düzen, uyum ve amaçlılık daha açık görüldüğü için, tabiat açıklamasının burada daha da yetersiz kaldığını düşündürür.

8-) Tabiatı yaratıcı sayan kişinin durumu metinde nasıl değerlendirilmektedir?

Şuursuz bir şeye ilahî sanat yüklediği için akıl bakımından çok ağır bir yanılsaya düştüğü ifade edilmektedir.

9-) Parçada geçen sert eleştiri, sadece duygusal bir çıkış mıdır, yoksa aklî bir zemine mi dayanır?

Aklî bir zemine dayanır; çünkü önce mantıkî sonuçlar gösterilmekte, sonra bu sonuçların saçmalığı sert ifadelerle belirtilmektedir.

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 3 - CEVAPLAR**

- 1-) “Üçüncü kelime” başlığı altında hangi görüş tartışılmaktadır?  
Varlıkların oluşumunu tabiatın zorunlu sonucu gibi gören anlayış tartışılmaktadır.
- 2-) Metin, sanat ve icadı hangi iki seçenek üzerinden karşılaştırmaktadır?  
Bir yanda ezeli ve kudret sahibi yaratıcıya dayandırma, diğer yanda tabiata ve kör kuvvete bağlama arasında karşılaştırma yapmaktadır.
- 3-) Tabiata isnat edilince neden “manevî makine” ve “matbaa” benzeri ifadeler kullanılmıştır?  
Çünkü tabiatın bilinçsiz haliyle bu düzeni açıklayamayacağı, ancak hayalî ve sayısız üretim sistemleri var sayılarak açıklanmaya çalışılabileceği anlatılmaktadır.
- 4-) Metne göre tek kaynağa bağlamak mı, çok sayıda bağımsız sebep kabul etmek mi daha akla yakındır?  
Tek kaynağa bağlamak daha akla yakındır.
- 5-) Güneş örneğindeki küçük parlak yüzeyler neyi temsil eder?  
Varlıklardaki ilahî tecellilerin görüldüğü sınırlı yerleri temsil eder.
- 6-) Güneş örneğinde gökteki tek güneş neye karşılık gelir?  
Her şeyi yaratan tek ilahî kudret ve kaynağa karşılık gelir.
- 7-) Her bir canlıda sınırsız güç ve bilgi taşıyan bir tabiat kabul etmek neden eleştirilmektedir?  
Çünkü bu, aslında tabiat adına birçok sözde yaratıcı kabul etmek anlamına gelir.
- 8-) Metne göre bir eserin mahiyeti, faili hakkında nasıl ipucu verir?  
Eser hikmetli ve sanatlıysa, failin de hikmet ve kudret sahibi olması gerektiğini gösterir.
- 9-) Bu parçada tevhid düşüncesi dolaylı olarak nasıl savunulmaktadır?  
Eserdeki birlik, düzen ve hikmetin çoklu bağımsız sebeplerle değil, tek yaratıcıyla daha uygun açıklanacağı gösterilerek savunulmaktadır.

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 4 - CEVAPLAR**

1-) Parçada “tabiat yapıyor” sözünün niçin yeterli bir açıklama olmadığı savunulmaktadır?

Çünkü görülen eserler bilinç, amaç ve hikmet taşırken tabiatın kendisi bunlardan yoksun kabul edilmektedir.

2-) İlk muhalde kurulan akıl yürütmenin başlangıç noktası nedir?

Eşyada ve özellikle canlılarda dikkat çekici derecede düzenli ve anlamlı bir sanat bulunduğu tespitidir.

3-) Bu sanat ilahî kudretten koparılınca tabiat hakkında hangi iki aşırı varsayımdan biri zorunlu hale gelir?

Ya her şeyde sayısız görünmez üretim mekanizmaları bulunacak ya da her şeye kâinat çapında güç ve hikmet yerleştirilmiş sayılacaktır.

4-) Güneş misali neden özellikle uygun bir örnek sayılabilir?

Çünkü tek bir kaynağın pek çok yerde görünmesinin anlaşılır olduğunu, fakat her görünüşü bağımsız saymanın aşırıya kaçtığını somut biçimde gösterir.

5-) Metindeki benzetmede yansımanın kaynağı unutulursa ne olur?

O zaman küçücük yansımalar için bile ayrı ayrı gerçek kaynaklar kabul etmek gerekir.

6-) Aynı mantık canlılara uygulandığında nasıl bir tablo çıkar?

Her canlıda neredeyse ilahlık derecesinde bir güç, bilgi ve irade bulunduğunu varsaymak gerekir.

7-) “Kör, sağır, düşüncesiz” nitelermeleri neyi vurgulamak için kullanılmıştır?

Tabiatın bilinçli tercih ve plan yapma kabiliyetinden yoksun olduğunu vurgulamak için kullanılmıştır.

8-) Parçanın sonucunu bir cümleyle özetleyiniz.

Tabiatı yaratıcı saymak, görünürde açıklama sunsa da gerçekte daha büyük çelişkiler üretir.

9-) Bu bölümden çıkarılacak aklî sonuç nedir?

Bilgili ve hikmetli işler, kör ve şuursuz bir tabiatla açıklanamaz; bunlar bilinçli ve kudretli bir fail gerektirir.

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 5 - CEVAPLAR**

1-) Bu parçada tabiat anlayışına karşı ileri sürülen ilk örnek neyi hedef alır?

Tabiatın yaratıcı sebep sayılmasının mantık bakımından doğurduğu imkânsızlıkları göstermeyi hedef alır.

2-) Metinde sanat ve icadın “basîrane” ve “hakîmane” oluşu ne anlama gelir?

Yapılan işlerin bilinçli, yerli yerinde ve maksada uygun olduğunu ifade eder.

3-) Böyle bir niteliği olan eserleri tabiata vermek neden problemli görülür?

Çünkü bilinçli işlerin, bilinçten mahrum bir sebebe bağlanması açıklama olmaktan çıkar.

4-) Güneş örneğinde, tek bir kaynağın birçok yerde görünmesi nasıl değerlendirilir?

Bu durum tabîi ve kolay kabul edilir; ayrı ayrı güneşler varsaymaya ihtiyaç bırakmaz.

5-) Her cam parçasında bağımsız güneş kabul etmekle her canlıda bağımsız yaratıcı güç kabul etmek arasında nasıl bir benzerlik vardır?

İkisinde de tek kaynaktan gelen etki reddedilmekte, onun yerine sayısız bağımsız güç var sayılmaktadır.

6-) Parçada “âdeta bir ilahı içinde kabul etmek” sözü neyi anlatır?

Tabiata yaratıcı rolü verince, farkında olmadan her varlıkta ilahlığa benzer nitelikler kabul edilmiş olduğunu anlatır.

7-) Metne göre bu anlayış neden sadece hata değil, aynı zamanda hurafe sayılmaktadır?

Çünkü aklın kabul etmeyeceği derecede abartılı ve gerçek dışı varsayımlar gerektirmektedir.

8-) “Tabiat” ve “kuvvet” kavramlarının birlikte anılması neyi gösterir?

Sadece doğal yapıların değil, kör güç anlayışının da yaratmayı açıklamakta yetersiz görüldüğünü gösterir.

9-) Metindeki ana karşıtlık hangi iki anlayış arasındadır?

Şuurlu yaratıcıya dayalı tevhid anlayışı ile şuursuz tabiata dayalı açıklama arasındadır.

## **lisans tabiat-risalesi-p11-ucuncu-kelime-iktezathut-tabiat-iddiasi-1-muhal-sems-misaliyle-tabiatin-ilahlasmasi - Set 6 - CEVAPLAR**

1-) Parçanın girişinde “çok muhalatı var” denmesi neyi ifade eder?

Tabiatın yapıcı sebep sayılmasının tek bir sorun değil, birçok akıl dışı sonuca yol açtığını ifade eder.

2-) İlk muhalde özellikle hangi gözlem esas alınmaktadır?

Varlıkların ve canlıların düzenli, hikmetli ve sanatlı biçimde ortaya çıkması esas alınmaktadır.

3-) Metne göre tabiata yaratma görevi verilirse tabiatın içinde ne tür imkânlar bulunduğu varsayılmak zorunda kalır?

Sınırsız üretim düzenekleri ya da her şeyi kuşatan güç, irade ve bilgi bulunduğu varsayılmak zorunda kalır.

4-) Güneş misali, görünürde küçük olan şeylerin aslında neye bağlı olduğunu öğretir?

Küçük görünen yansımaların kendi başına değil, büyük ve tek bir kaynağa bağlı olduğunu öğretir.

5-) Metin neden “özellikle her canlı” ifadesine önem verir?

Çünkü canlılık, düzen ve maksat unsurlarını daha belirgin gösterdiğinden tabiat açıklamasını daha da zorlaştırır.

6-) Parçadaki benzetme yoluyla hangi yanlış düşünce reddedilmektedir?

Çok sayıda görünen etkinin, çok sayıda bağımsız üretici güçten geldiği düşüncesi reddedilmektedir.

7-) Metnin akışına göre şüursuz bir sebebe şuurlu fil isnat etmek hangi mantık hatasını doğurur?

Sebebin niteliğiyle sonucun niteliği arasında bağ kopar; böylece açıklama kendi içinde tutarsız hale gelir.

8-) Metindeki sert üslup, hangi düşünceyi vurgulamak için kullanılmaktadır?

Tabiata yaratıcı rolü vermenin yalnızca zayıf değil, son derece yanlış ve aşağı seviyede bir düşünce olduğunu vurgulamak için kullanılmaktadır.

9-) Metnin hitabından hareketle okuyucudan beklenen zihnî tavır nedir?

Sebepleri mutlaklaştırmadan, görünen sanatın arkasındaki ilahî kudreti akıl ve basiretle tanıması beklenmektedir.